

TURİST – TURİST ETKİLEŞİMİ: YERLİ TURİSTLERİN İNGİLİZ TURİSTLERE BAKIŞ AÇILARI ÜZERİNE KEŞİFSEL BİR ARAŞTIRMA

Arş. Gör. Beril DÖNMEZ
Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi
berildonmez@mersin.edu.tr

Prof. Dr. A. Celil ÇAKICI
Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi
celilcakici@mersin.edu.tr

Özet

Keşifsel türde tasarlanan araştırmanın amacı, yerli turistlerin; İngiliz turistlere bakış açılarını tespit etmektir. Bu amaçla Didim’de faaliyet gösteren beş yıldızlı bir otelde, İngiliz turistlerle birlikte tatil yapan, 50 yerli turistle 2011 yılı Ağustos ayında, yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda, araştırmaya katılan yerli turistlerin, İngiliz turistlerin yaşam tarzı ve kültürel farklılıklarından kaynaklanan rahatsızlıkları olduğu belirlenmiştir. Buna karşın İngiliz turistlerin; nezaket, görgü ve kişisel bakım konularında hoş giden davranışları bulunmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yerli Turist, İngiliz Turist, Turist-Turist Etkileşimi.

TOURİST – TOURİST INTERACTION: AN EXPLORATORY RESEARCH ON THE PERSPECTIVE OF DOMESTIC TOURİSTS TOWARDS BRİTİSH TOURİSTS

Abstract

The purpose of this exploratory research is to determine perspectives of domestic tourists towards British tourists. For this purpose, semi-structured interviews were conducted with 50 domestic tourists who were on holiday with British tourists in five star hotel in Didim in August 2011. As a result of the content analysis of the participants answers, domestic tourists were found to have disturbance caused by lifestyle and cultural differences of British tourists. However, politeness, good manners and self-care behavior issues are likable.

Key Words: Domestic Tourists, British Tourists, Tourist-Tourist Interaction

1. Giriş

Turizm hareketleriyle, dünyanın farklı yerlerinde yaşayan ve değişik kültürel özelliklere sahip olan birçok insan bir araya gelme şansı bulmaktadır. Farklı ülkelerden tatil yapmak üzere tercih ettikleri konaklama işletmelerinde bir araya gelen turistler, birbirlerini tanıma, gözleme, analiz etme ve birbirleri hakkında fikir edinme şansına da sahip olmaktadır. Edinilen fikirler, olumlu olabileceği gibi olumsuz da olabilmektedir. Türkiye’de, iç turizm hareketlerinin bir parçası olarak bireylerin tatile çıkma alışkanlığı edinmeye başlamaları, yerli turistlerin, yabancı turistlerle birlikte daha çok vakit geçirmelerine olanak sağlamaktadır. Bu durum, yerli turistlere, yabancı turistlere yönelik bir bakış açısı geliştirme fırsatı vermektedir.

Literatürde yerli turist – yabancı turist bakış açısına yönelik doğrudan ve/veya dolaylı sınırlı sayıda araştırmaya rastlanmaktadır. Birlikte tatil yapan farklı kültürlerden turistlerin birbirlerine yönelik bakış açılarının bilinmesi, turizm işletmecilerine alacakları pazarlama kararlarında da fayda sağlayacaktır. Buradan hareketle yerli turistlerin İngiliz turistlere bakış açılarını tespit etmek üzere keşifsel bir araştırma gerçekleştirilmiştir.

2. Literatür Taraması

Turizm hareketleri, farklı kültürlerden bireylerin kültürel özelliklerini diğer bireylere tanıtmaya olanağı sağlamaktadır. Çeşitli görsel ve basılı iletişim araçları aracılığıyla bireylerin farklı kültürlere duydukları merak artmakta, dolayısıyla turizm hareketlerine katılma isteği tetiklenmektedir. Turizm, dünyanın farklı yerlerinde yaşayan milyonlarca bireyin farklı kültürleri birbir tanımasına olanak sağlamaktadır. Aynı zamanda yerel kültürlere de kendilerini ifade etme şansı sunmaktadır (Avcıkurt, 2009). Bir başka deyişle turizm, dünya çapında bir sektör olmanın yanı sıra bireysel etkileşimlere olanak sağlayan sosyal bir fenomendir (MacCannell, 1989; Yagi, 2001). Farklı kültürlerden bireylerin bir araya gelmesi, sosyal etkileşim bağlamında çeşitli sorunlara da sebep olabilmektedir. Kültürel farklılıklar, karşılıklı algılara, iletişim sonrası değerlendirmelere ve nihayetinde memnuniyete etki etmektedir (Reisinger, 1998). Bu

bağlamda bireyler arasındaki kültürel alış-verişin, etkileşimin ya da çatışmanın incelenmesi önemlidir.

Turist ziyaretlerinin artmasıyla birlikte, turizmin yoğun olduğu bölgelerde sosyo-kültürel yapıda olumlu ve olumsuz değişiklikler meydana gelmektedir. Turistler, ziyaret ettikleri ülkelerde; yaşam ve giyim tarzı, inanç, değer, dil ve kültür ile ilgili yaşanan değişimlerde uzun vadede etkili olmaktadır (Doğan, 2004). Turistlerin yerel halk ile ilişkilerine yönelik çok sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda; turistlerin yerel halka bakış açısı, yerel halkın turistlere bakış açısı, ev sahibi turist etkileşimi gibi konular incelenmiştir (Yagi, 2001).

Yagi'nin (2001) işaret ettiği nokta Türkçe literatürde de dikkat çekmektedir. Turizm kapsamında kültürel etkileşim konusunda Türkçe literatürde, genellikle yerel halk ve turistler üzerine yoğunlaşan çalışmalar öne çıkmaktadır. Ülkemizde birçok araştırmacı, yaptıkları çalışmalarla bu noktaya dikkat çekmeye çalışmışlardır. Gürkan (1996), yaptığı araştırmada turizmin sosyal yapı üzerindeki etkilerini incelemiş ve bir ülkeyi ziyaret eden turist davranışlarının, yerel halkla kurdukları ilişkilerin o ülkenin yerel halkının yaşam tarzı ve tutumlarını etkilediğini belirtmiştir. Tayfun (2002), turistik bir bölge olan Ürgüp ile turistik olmayan Acıgöl bölgesini ele alarak yaptığı çalışmada iki bölge arasında yerel halkın turizme ve turiste bakış açısında önemli farklılıklar olduğunu bulgulamıştır.

Berber (2003), sosyal değişme aracı olarak turizmi ve etkilerini incelediği makalesinde turizm sebebiyle ortaya çıkan toplumsal farklılaşma ve kültürel değişimden bahsetmiştir. Çalışkan ve Tütüncü (2008), turizmin yerel halk üzerindeki etkilerini Kuşadası örneği üzerinden ele almış ve turizmin Kuşadası'ndaki yaşamı olumsuz etkilemediğini bulgulamıştır. Ancak bu sonucun, turizmin tek gelir kaynağı olmasıyla alakalı olabileceği ve turizmden gelir elde etmeyen yöre sakinleriyle yapılacak başka bir çalışmanın sonuçları ile karşılaştırılmasının doğru olacağını belirtmiştir. Takano (2008), yaptığı yüksek lisans tez çalışmasını Beypazarı örneğinde yerli halk-yabancı turist etkileşimi üzerinden yürütmüş ve turizmin gelişmesiyle ekonomik kazanç sağlayan yerel halkın, yerel kültüre sahip çıkma eğiliminde olduğunu, turistlerin yaşam ve giyim tarzlarını eleştirdiklerini belirtmiştir.

Yabancı literatür incelendiğinde yine benzer şekilde turist-yerli halk etkileşimi (Pizam, Uriely ve Reichel, 2000; Cohen, Nir ve Almagor, 1992; Prentice, Witt ve Wydenbach, 1994), turist-rehber etkileşimi (Pearce, 1984), yerli halkın eşcinsel turistlere yönelik tutumlarını inceleyen (Hughes, Monterrubio ve Miller, 2010) makalelere rastlanmıştır. Buradan hareketle “yerli turist – yabancı turist” bakış açısını inceleyen araştırma sayısında sınırlılığın olduğu söylenebilir. Aynı sınırlılığı Yagi (2001) de dile getirmiştir. Yagi (2001), etkileşimin sadece yerel halk ve turist arasında olmadığını, turistlerin farklı kültür, tercih, motivasyon ve davranış kalıplarından kaynaklı heterojen özellikleri olduğunu ve bu özelliklere bağlı olarak turizmin sosyal yönüyle alakalı turist-turist etkileşimi boyutunun ortaya çıktığını belirtmiştir. Bu bağlamda; turistler sürekli diğer turistleri görmek ister mi, verilen tepkiler çevreye veya şartlara göre nasıl değişir, turist-turist etkileşimi tarafların karakteristik özelliklerine göre değişir mi? gibi sorular ortaya atmıştır. En önemlisi de turistlerin diğer turistleri nasıl algıladığı ve bu algıyı nelerin etkilediği sorusunun altını çizmiştir.

Verilen bilgilerden hareketle araştırmanın amacı, yerli turistlerin İngiliz turistlere bakış açılarını tespit etmektir. Literatürden alınan örneklerle belirtildiği gibi turist – yerel halk etkileşimi üzerine çeşitli araştırmalara rastlamak olasıdır, ancak bu çalışmayla dikkat çekilmek istenen nokta, yerli turistlerin yabancı turistlere bakış açısıdır. Bu durum, Avcıkurt (2009: 72) tarafından şöyle dile getirilmiştir:

...Turist-yerel halk arasındaki ilişkilerin boyutları incelenirken, turistlerin kendi aralarındaki ilişkilerin boyutlarının da sosyolojik açıdan incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Yapılan çalışmalar daha çok turistlerin yerel halkın çeşitli katmanları ile olan ilişkileri ve etkileşimleri üzerinde yoğunlaşırken, turistlerin diğer turistlerle olan ilişki ve etkileşimleri ile turistik yerlerde öteki turistleri nasıl gördükleri ile ilgili araştırmaların çok az sayıda olduğu görülmektedir. Bu yönde yapılan ve yapılacak çalışmalar, özellikle farklı kültüre mensup, farklı tercih ve beklentileri olan turist gruplarına, geldikleri turistik yerlerde ve işletmelerde daha iyi hizmet sunulabilmesi için gerekli görülmektedir...

Türkiye’de yerli turist pazarının gelişmesiyle birlikte yabancılarla yerlilerin tatil beldelerinde, konaklama işletmelerinde, sahillerde, restoranlarda, barlarda vb. alanlarda daha çok bir araya geldiği söylenebilir. Bu sebeple yerli turistlerin bakış açılarının tespit edilmesinin, Avcıkurt’un (2009) da belirttiği gibi literatüre katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarının, pazarlama kararları bağlamında turizm işletmecileri tarafından da dikkate alınacağı düşünülmektedir. Yerli ve yabancı turistler arasında yaşanan kültürel etkileşimin, bakış açısı farklılıklarının, yaşam tarzlarının incelenmesi, kültürel değişim ve uyum sürecinin anlaşılması açısından da önemli sonuçlara işaret edebilecektir.

3. Yöntem

Araştırmanın amacı, yerli turistlerin İngiliz turistlere bakış açılarının tespit edilmesidir. Konuyla ilgili, çoğu dolaylı, sınırlı çalışmaya rastlanıldığı için, araştırma keşifsel türde tasarlanmıştır. Bu amaçla, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Yagi (2001) ve Avcıkurt’un (2009), turist-turist etkileşimine yönelik vurgu yaptığı noktalardan hareketle geliştirilen iki araştırma sorusunun yanıtları aranmıştır. Araştırma soruları, uzmanlık alanı pazarlama olan, turist davranışları üzerine birçok bilimsel araştırması bulunan ve aynı zamanda araştırmanın yazarlarından biri olan uzman öğretim üyesi tarafından amaca uygunluk açısından kontrol edilmiştir.

1. Yabancı turistlerle (İngilizlerle) bir arada olduğunuz ortamlarda, onların sizi rahatsız eden yönleri nelerdir?
2. Yabancı turistlerle (İngilizlerle) bir arada olduğunuz ortamlarda, onların hoşunuza giden yönleri nelerdir?

Görüşmeler, 2011 yılı Ağustos ayında, Didim’de faaliyet gösteren beş yıldızlı bir otelde tatil yapan, 50 yerli turistle gerçekleştirilmiştir ve katılımcılardan araştırma soruları kapsamında İngiliz turistleri değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirilmek üzere İngilizlerin seçilmesinin temel nedeni, İngilizlerin bir tatil destinasyonu olarak Türkiye’yi sıklıkla tercih etmeleridir. 2010 yılında yaklaşık 2.650.000 İngiliz turist Türkiye’yi ziyaret etmiştir (www.tuik.gov.tr, 08.04.2011). Araştırmaya katılan yerli turistlerin konakladığı beş yıldızlı otel, sadece yerli ve İngiliz turist pazarına hizmet

vermektedir. Dolayısıyla otelde yerli turistlerin İngiliz turistler dışında etkileşimde bulunabileceği farklı kültürden turist bulunmamaktadır. Ayrıca Didim, İngiliz turistlerin sadece tatil yapmak için değil, yaşamak için de yoğun olarak tercih ettiği bir ilçedir (Dönmez ve Birdir, 2011). Buradan hareketle yerli turistlerin otel dışında geçirdikleri zamanlarda karşılaştıkları turistlerin de çoğunlukla İngiliz olduğu söylenebilir. Nitel veri toplanan bu araştırmada, 50 yerli turistten oluşan örnek büyüklüğü yeterli kabul edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Veriler toplanmadan önce otel yöneticisiyle görüşülmüş, araştırma hakkında bilgi verilmiş ve yerli misafirlerle mülakat yapabilmek için izin alınmıştır. Otelde konaklayan yerli turistler, otele ait kumsalda vakit geçirirken yanlarına gidilmiş, araştırma anlatılmış ve katılmayı kabul edenlerden görüşme için randevu alınmıştır. Görüşmeler, katılımcıların müsait olduğu saatlere göre otel yöneticisinin araştırmacıya tahsis ettiği çalışma odasında yapılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 50 yerli turistten 21'i ses kaydı alınmasını kabul etmiş, 29'unun cevapları ise araştırmacılar tarafından not edilmiştir. Ses kaydı vermeyi kabul etmeyen katılımcıların cevapları da en az ses kaydı veren katılımcılar kadar ayrıntılı kaydedilmiştir. Verilen cevaplar, kısa kelimeler halinde değil, katılımcıların sarf ettiği cümleler tek tek yazılarak kayda geçirilmiştir.

Yarı yapılandırılmış görüşme yoluyla, 50 yerli turiste yöneltilen sorulara alınan cevaplar, araştırmacılar tarafından oldu gibi bilgisayar ortamına aktarılmış, düzenlenmiş ve içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizi, Yıldırım ve Şimşek (2008: 227-252) tarafından ifade edilen tüm ayrıntılara dikkat edilerek yapılmıştır. İçerik analizi ve elde edilen ifadelerin kategorilendirilmesi işlemi, araştırmacıların dışında farklı bir öğretim üyesi tarafından da tekrarlanmış ve benzer sonuçlar elde edilmiştir. Ancak bir başka öğretim üyesi, İngiliz turistlerin rahatsız edici bulunan davranış kategorilerindeki ifadelerin bazılarının yer değiştirmesi konusuna dikkat çekmiştir. Bunun üzerine kavramlar, ifadeler ve boyutlar araştırmacılar tarafından yeniden değerlendirilmiş ve kategorilendirme işlemine son hali verilmiştir.

Araştırmaya katılan 50 yerli turistin tripografik özellikleri, içerik analizlerinin özetlendiği tablolarda gösterilmiştir. Bunun nedeni, tüm bulgulara aynı tablo üzerinde

ulaşabilme kolaylığı sağlamasıdır. Tablolarda, araştırmaya katılan 50 yerli turistin vermiş oldukları cevaplar, cinsiyete göre kadın – erkek, cinsiyet grupları içerisinde de yaşa göre artan bir sıralamayla sunulmuştur. Ayrıca içerik analizinde tespit edilen hususlar sıklık düzeyine göre sağa doğru sıralanmıştır (Tablo 2 ve 4).

İçerik analizi sonuçları, her araştırma sorusu için iki ayrı tabloda sunulmaktadır. Tablo 2 ve 4'te katılımcıların tripografik özellikleri yanı sıra, sorulara verdikleri yanıtlardan elde edilen ifadeler tekrar sayılarına göre özetlenmektedir. Tablo 3 ve 5 ise tablo 2 ve 4'ten yararlanılarak oluşturulmuştur. Bu tablolarda (3 ve 5), benzer ifadeler bir araya getirilerek, yerli turistlere rahatsızlık veren ve hoşlanılan İngiliz turist davranışları kategorilendirilmiş, her kategori içerdiği ifadelerden hareketle isimlendirilmiştir.

4. Bulgular

Araştırmaya katılmayı kabul eden 50 yerli turistten; 25'i kadın, 25'i erkek, 27'si evli, 23'ü bekârdır. Katılımcıların 17'si 20 – 30 yaş, 18'i 31 – 40 yaş, 5'i 41 – 50 yaş ve 10'u 51 – 60 yaş aralığındadır. 1 katılımcı ilkökul, 12 katılımcı lise ve 37 katılımcı üniversite mezunudur. 20 yerli turist tatile arkadaşlarıyla, 30 yerli turist ailesiyle gelmiştir. Katılımcılardan 49'u daha önce otelde tatil yapma deneyimine sahipken, sadece 1'i böyle bir deneyimi ilk defa yaşamaktadır. Araştırmaya katılan yerli turistlerin tanımlayıcı özellikleri Tablo 1'de özetlenmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Yerli Turistlere İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

	Frekans	Yüzde (%)		Frekans	Yüzde (%)
CİNSİYET			MEDENİ DURUM		
Kadın	25	50,0	Evli	27	54
Erkek	25	50,0	Bekâr	23	46
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>	<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>
YAŞ			EĞİTİM DURUMU		
20–30 yaş arası	17	34	İlkökul	1	2
31–40 yaş arası	18	36	Lise	12	24
41–50 yaş arası	5	10	Üniversite	37	74
51–60 yaş arası	10	20	<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>			
TATİLE KİMİNLE GELDİĞİ			DAHA ÖNCE DEN OTELDE TATİL DENEYİMİ		

Aile	20	40	Var	49	98
Arkadaşlar	30	60	Yok	1	2
<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>	<i>Toplam</i>	<i>50</i>	<i>100,0</i>

4.1. Yerli Turistlerin Rahatsızlık Duyduğu İngiliz Turist Davranışlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan yerli turistlerin rahatsızlık duyduğu İngiliz turist davranışları Tablo 2’de gösterilmektedir. Yerli turistlerin en çok rahatsızlık duyduğu İngiliz turist davranışının “aşırı alkol tüketimi” olduğu görülmektedir. Bu davranışı “aşırı gürültü yapmaları”, “açık giyinmeleri”, “alkol tüketimi sonrası rahatsız edici hareketleri”, “aşırı rahat tavırları” izlemektedir. “Türk kültürüne aykırı davranışları”, “cinsel yakınlaşmaları”, “üstsüz güneşlenmeleri”, “toplum kurallarına uymamaları”, “yaşı büyük kadınların Türk erkekleriyle ilişkileri”, “abartılı eğlence anlayışları” gibi konular da yerli turistler tarafından rahatsızlık duyulan konular arasındadır. En düşük frekansı ise “aşırı yemek tüketmeleri/israf etmeleri” ve “çocuklarını çok özgür bırakmaları” almıştır.

Tablo 2. Yerli Turistlerin Rahatsızlık Duyduğu İngiliz Turist Davranışları

Görüşme Numarası	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu	Tatilde kiminle geldiniz?	Daha önce otelde tatil deneyimimiz var mı?	Aşırı alkol tüketimleri	Aşırı gürültü yapmaları	Açık giyinmeleri	Alkol tüketimi sonrası rahatsız edici hareketleri	Aşırı rahat tavırları	Türk kültürüne aykırı davranışları	Cinsel yakınlaşmaları	Üstsüz güneşlenmeleri	Türk toplum kurallarına uymayan davranışları	Yaşı büyük kadınların Türk erkekleriyle ilişkileri	Abartılı eğlence anlayışları	Aşırı yemek tüketimleri/israf etmeleri	Çocuklarını çok özgür bırakmaları	Σ
1	K	28	B	Ü	Ark	E		X	X						X					3
2	K	28	B	Ü	Ark	E			X				X		X		X			4
3	K	28	E	Ü	Aile	E			X	X			X		X		X	X		6
4	K	29	E	Y	Aile	E	X		X	X		X					X			5
5	K	30	E	Ü	Aile	E	X	X		X		X								4
6	K	30	E	Ü	Aile	E		X	X				X		X		X	X		6
7	K	30	B	Ü	Ark	E	X	X	X	X	X	X					X	X		8
8	K	31	B	Ü	Aile	E	X			X	X	X	X		X					6
9	K	32	B	Ü	Ark	E	X	X	X	X					X					5

10	K	32	E	Ü	Aile	E		X	X		X			X		X	X	7		
11	K	33	E	Ü	Aile	E			X		X		X					3		
12	K	35	E	Ü	Aile	E	X	X			X	X						4		
13	K	35	E	Ü	Ark	E	X	X	X				X	X			X	6		
14	K	35	B	Ü	Ark	E	X	X		X				X		X		5		
15	K	36	E	Ü	Aile	E		X					X					2		
16	K	37	E	L	Aile	E	X	X	X				X	X		X		7		
17	K	40	B	Ü	Ark	E	X	X		X	X						X	5		
18	K	41	E	L	Aile	E	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X	10		
19	K	44	E	L	Aile	E	X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	10		
20	K	49	E	İ	Aile	H			X		X							2		
21	K	53	E	L	Aile	E	X		X	X	X			X	X		X	7		
22	K	59	B	Ü	Aile	E	X	X		X						X		4		
23	K	60	E	Ü	Aile	E		X	X		X	X	X		X			6		
24	K	60	E	L	Aile	E						X	X					2		
25	K	60	B	Ü	Tek	E	X	X	X		X	X		X	X			7		
26	E	22	B	Ü	Ark	E	X	X								X		3		
27	E	23	B	L	Aile	E	X			X						X		3		
28	E	23	B	Ü	Ark	E	X	X								X		3		
29	E	25	B	L	Ark	E					X					X		2		
30	E	27	B	Ü	Ark	E					X		X		X	X		4		
31	E	28	B	Ü	Ark	E	X	X										2		
32	E	29	B	Ü	Ark	E	X	X		X								3		
33	E	30	B	Ü	Ark	E	X											1		
34	E	30	E	Ü	Aile	E	X	X	X	X								4		
35	E	30	B	Ü	Ark	E	X				X					X	X	4		
36	E	31	B	Ü	Ark	E	X							X		X		3		
37	E	31	B	Ü	Ark	E	X	X							X			3		
38	E	32	E	L	Aile	E	X	X	X									3		
39	E	32	B	Ü	Aile	E	X			X		X						3		
40	E	33	E	Ü	Aile	E	X	X	X									3		
41	E	33	E	Ü	Aile	E	X	X	X	X								4		
42	E	35	E	Ü	Aile	E	X	X	X			X						4		
43	E	35	B	L	Ark	E	X	X	X					X	X			5		
44	E	42	B	Ü	Ark	E	X		X			X		X	X			5		
45	E	45	E	Ü	Aile	E	X	X	X			X	X	X	X	X		8		
46	E	51	E	L	Aile	E	X	X	X	X	X	X	X	X	X			9		
47	E	57	E	Ü	Aile	E	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X		10		
48	E	59	E	Ü	Aile	E		X										1		
49	E	63	E	L	Aile	E	X	X	X	X	X	X	X	X	X			9		
50	E	65	E	L	Aile	E	X	X	X	X	X	X	X	X	X			10		
Σ							37	34	29	20	19	18	16	15	14	13	12	9	7	243
%							15,2	13,9	11,9	8,2	7,8	7,4	6,5	6,1	5,7	5,3	4,9	3,7	2,8	100

“Yabancı turistlerle (İngilizlerle) bir arada olduğunuz ortamlarda, onların sizi rahatsız eden yönleri nelerdir?” şeklindeki birinci araştırma sorusundan elde edilen on üç ifade,

iki kategoride birleştirilmiştir (Tablo 3). Kategorilerden birine, yaşam tarzından kaynaklanan rahatsızlıklar adı verilirken, diğeri kültürel farklılıklardan kaynaklanan rahatsızlıklar adını almıştır.

Tablo 3. Rahatsızlık Duyulan İngiliz Turist Davranış Kategorileri

RAHATSIZLIK KAYNAKLARI	KULLANILAN İFADELER	Σ_i	$\Sigma_i(243)$	%	% _(100,0)
(1) YAŞAM TARZI FARKLILIKLARINDAN KAYNAKLANAN RAHATSIZLIKLAR	(1.1) Aşırı alkol tüketmeleri	37	204	33,0	70,3
	(1.2) Aşırı gürültü yapmaları	34		30,4	
	(1,3) Açık giyinmeleri	29		22,1	
	(1.4) Alkol tüketimi sonrası rahatsız edici hareketleri	20		17,9	
	(1,5) Aşırı rahat tavırları	19		14,5	
	(1,6) Cinsel yakınlaşmaları	16		12,2	
	(1,7) Üstsüz güneşlenmeleri	15		11,5	
	(1,8) Yaşı büyük kadınların Türk erkekleriyle ilişkileri	13		9,9	
	(1,9) Abartılı eğlence anlayışları	12		10,7	
	(1.10) Aşırı yemek tüketimleri/israf etmeleri	9		8,0	
(2) KÜLTÜREL FARKLILIKLARDAN KAYNAKLANAN RAHATSIZLIKLAR	(2.1) Türk kültürüne aykırı davranışları	18	49	13,7	29,7
	(2.2) Türk toplum kurallarına uymayan davranışları	14		10,7	
	(2.3) Çocuklarını çok özgür bırakmaları	7		5,3	

“Yaşam tarzı; bir kişinin zamanını ne şekilde geçirdiği, aktiviteleri, bulunduğu çevredeki ilgi alanları, kendisi ve çevresindeki dünya ile ilgili görüşleri olarak tanımlanan, o kişiye ait özel yaşam biçimidir” (Erdal, 2001: 2). Avcıkurt (2007); İngilizlerin akşam yemeklerinde bira, viski gibi içecekleri tercih ettiklerini, hafta sonları birahanelerde (pub), lokanta ve otellerde içme eğiliminde olduklarını belirtmiştir. Tanımdan ve literatürden hareketle, birinci kategorideki ifadeler “yaşam tarzı” başlığı altında birleştirilmiştir.

Türk Dil Kurumu’nun internet sitesindeki Büyük Türkçe Sözlükte kültür; “*bir halkın ya da bir toplumun özdeksel ve tinsel alanlarda oluşturduğu ürünlerin tümü: yiyecek, giyecek, barınak, korunak gibi temel gereksemelerin elde edilmesi için kullanılan her türlü araç gereç; uygulanan teknikler; düşünceler, beceriler, inançlar, geleneksel,*

dinsel, toplumsal, politik düzen ve kurumlar; düşünce, duyuş, tutum, davranış ve yaşama biçimlerinin topu” şeklinde tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 28.05.2012). Kültür, bir toplumun sahip olduğu maddi ve manevi değerlerden meydana gelen bir bütündür. Bu bütün, toplumun sahip olduğu yetenek, beceri, sanat, gelenek, bilgi, ilgi, alışkanlık değer yargıları, tutum, görüş, düşünce ve davranış biçimlerinden oluşmaktadır (Uygur ve Baykan, 2007). Kültür, bir yaşam tarzıdır. Bireylerin tutumlarını, değerlerini ve yaşadıkları toplumun kurallarını yansıtır. Günlük aktiviteleri, bir grubu diğer gruplardan ayrılan gelenek ve alışkanlıkları içerir (Avcıkurt, 2009). Tanımlardan hareketle, ikinci kategori altında birleştirilen, Türk kültürüne aykırı davranışları, Türk toplum kurallarına uymayan davranışları, çocuklarını çok özgür bırakmaları gibi ifadeler “kültürel farklılıklar” olarak isimlendirilmiştir.

4.2. Yerli Turistlerin Hoşuna Giden İngiliz Turist Davranışlarına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan yerli turistlerin, rahatsızlık duyduğu İngiliz turist davranışlarının yanında, hoşlarına giden davranışlar da bulunmaktadır. Tablo 4, araştırmaya katılan yerli turistlerin hoşuna giden İngiliz turist davranışlarını göstermektedir. İngiliz turistlerin; “Lütfen/teşekkür ederim/özür dilerim gibi sözcükleri sıklıkla kullanmaları”, “kibar/nazik olmaları”, “bakışlarıyla taciz etmemeleri”, “etraflarıyla ilgilenmemeleri” ve “rahat olmaları” hoşlanılan davranışların başında gelmektedir. Ayrıca “saygılı olmaları”, “bakımlı olmaları”, “temiz olmaları” da dikkat çekilen davranışlar arasındadır. En düşük frekansı ise “tanımasalar bile selam vermeleri” almıştır.

Tablo 4. Yerli Turistlerin Hoşuna Giden İngiliz Turist Davranışları

Görüşme Numarası	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Eğitim Durumu	Tatile kiminle geldiniz?	Daha önce otele tatil deneyiminiz var mı?	Lütfen/teşekkür ederim/Özür dilerim gibi sözcükleri sıklıkla kullanmaları	Kibar/Nazik olmaları	Bakışlarıyla taciz etmemeleri	Etraflarıyla ilgilenmemeleri	Rahat olmaları	Saygılı olmaları	Bakımlı olmaları	Temiz olmaları	Tanımaları bile selam vermeleri	Σ
1	K	28	B	Ü	Ark	E	X		X	X	X			X		5
2	K	28	B	Ü	Ark	E	X	X	X	X	X		X	X		7
3	K	28	E	Ü	Aile	E		X	X							2
4	K	29	E	YL	Aile	E			X		X					2
5	K	30	E	Ü	Aile	E		X		X	X	X				4
6	K	30	E	Ü	Aile	E			X	X	X		X	X		5
7	K	30	B	Ü	Ark	E	X	X	X	X	X			X		6
8	K	31	B	Ü	Aile	E										0
9	K	32	B	Ü	Ark	E	X	X	X	X		X	X			6
10	K	32	E	Ü	Aile	E	X	X	X	X	X		X	X		7
11	K	33	E	Ü	Aile	E		X		X						2
12	K	35	E	Ü	Aile	E	X	X	X	X						4
13	K	35	E	Ü	Ark	E	X		X	X	X		X			5
14	K	35	B	Ü	Ark	E	X	X					X	X		4
15	K	36	E	Ü	Aile	E			X	X	X	X				4
16	K	37	E	L	Aile	E	X	X	X	X	X		X	X		7
17	K	40	B	Ü	Ark	E			X	X		X				3
18	K	41	E	L	Aile	E	X	X	X	X	X	X	X		X	8
19	K	44	E	L	Aile	E			X	X						2
20	K	49	E	İlk.	Aile	H		X				X			X	3
21	K	53	E	L	Aile	E							X	X		2
22	K	59	B	Ü	Aile	E		X				X				2
23	K	60	E	Ü	Aile	E	X									1
24	K	60	E	L	Aile	E						X				1
25	K	60	B	Ü	Tek	E	X									1
26	E	22	B	Ü	Ark	E	X	X								2
27	E	23	B	L	Aile	E	X	X	X		X			X		5
28	E	23	B	Ü	Ark	E	X	X	X	X	X					5
29	E	25	B	L	Ark	E		X	X		X	X	X			5
30	E	27	B	Ü	Ark	E	X	X	X		X		X			5
31	E	28	B	Ü	Ark	E	X	X			X	X	X			5
32	E	29	B	Ü	Ark	E		X								1
33	E	30	B	Ü	Ark	E	X	X		X	X		X			5
34	E	30	E	Ü	Aile	E	X		X	X					X	5
35	E	30	B	Ü	Ark	E	X		X		X			X		4

36	E	31	B	Ü	Ark	E	X			X							2
37	E	31	B	Ü	Ark	E	X	X		X	X						4
38	E	32	E	L	Aile	E	X		X	X	X						4
39	E	32	B	Ü	Aile	E	X	X	X	X		X					5
40	E	33	E	Ü	Aile	E	X		X	X	X						4
41	E	33	E	Ü	Aile	E	X		X								2
42	E	35	E	Ü	Aile	E	X	X	X								3
43	E	35	B	L	Ark	E	X	X	X	X							4
44	E	42	B	Ü	Ark	E	X	X	X								3
45	E	45	E	Ü	Aile	E	X	X		X		X					4
46	E	51	E	L	Aile	E	X	X	X			X				X	5
47	E	57	E	Ü	Aile	E										X	1
48	E	59	E	ÖL	Aile	E	X	X								X	3
49	E	63	E	L	Aile	E	X	X				X				X	4
50	E	65	E	L	Aile	E	X	X				X				X	4
Σ							34	31	29	25	21	15	13	10	8	186	
%							18,2	16,6	15,5	13,4	11,2	8	6,9	5,3	4,3	100	

Araştırmacılar tarafından katılımcılara yöneltilen “Yabancı turistlerle (İngilizlerle) bir arada olduğunuz ortamlarda, onların hoşunuza giden yönleri nelerdir?” şeklindeki ikinci araştırma sorusuna verilen yanıtlardan dokuz ifade tespit edilmiştir. Bu dokuz ifade, kendi içinde üç kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler, Tablo 5’te gösterildiği üzere nezaket, görgü ve kişisel bakım olarak isimlendirilmiştir.

Tablo 5. Hoşlanılan İngiliz Turist Davranış Kategorileri

HOŞLANILAN DAVRANIŞLAR	KULLANILAN İFADELER	Σ _i	Σ _{i(186)}	%	% _(100,0)
(1) NEZAKET	(1.1) Lütfen/teşekkür ederim/Özür dilerim gibi sözcükleri sıklıkla kullanmaları	34	88	38,6	47,3
	(1.2) Kibar/Nazik olmaları	31		35,2	
	(1.3) Saygılı olmaları	15		17,0	
	(1.4) Tanınmalar bile selam vermeleri	8		9,1	
(2) GÖRGÜ	(2.1) Bakışlarıyla taciz etmemeleri	29	75	38,7	40,3
	(2.2) Etraflarıyla ilgilenmemeleri	25		33,3	
	(2.3) Rahat olmaları	21		28	
(3) KİŞİSEL BAKIM	(3.1) Bakımlı olmaları	13	23	56,5	12,4
	(3.2) Temiz olmaları	10		43,5	

Nezaket; “başkalarına karşı saygılı ve incelikle davranma, incelik, naziklik, zarafet” şeklinde tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 28.05.2012). Tanım incelendiğinde, birinci kategoride yer alan ifadelerin, “nezaket” başlığı ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Görgü; “bir toplum içinde var olan ve uyulması gereken saygı ve incelik davranışları, terbiye, bir kimsenin, yaşayarak ve deneyerek elde ettiği birikim, deneyim” olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, 28.05.2012). İngiliz turistlerin bakışlarıyla diğer turistlere rahatsızlık vermemeleri, etraflarıyla ilgilenmemeleri ve rahat olmaları gibi yerli turistlerin hoşlarına giden davranışları temsil eden ifadelerin, tanımına uygun olarak “görgü” başlığı altında toplanması araştırmacılar tarafından uygun bulunmuştur.

Son olarak, İngiliz turistlerin, temizliklerine, hoş kokmaya, güzel giyinmeye özen gösterdiklerini belirten katılımcı ifadelerinden hareketle, üçüncü grubun “kişisel bakım” şeklinde isimlendirilmesine karar verilmiştir.

5. Değerlendirme ve Sonuç

Yerli turistlerin İngiliz turistlere bakış açılarını ortaya koymayı amaçlayan araştırma bulgularından hareketle, yerli turistlerin rahatsızlık duyduğu İngiliz turist davranışları yapılan içerik analizi sonucunda on üç ifade ile belirtilmiştir. Araştırmacılar bu on üç ifadeyi, yaşam tarzı farklılıklarından ve kültürel farklılıklardan kaynaklanan rahatsızlıklar olmak üzere iki kategoriye ayırmışlardır.

İngiliz turistlerle bir arada tatil yapan ve araştırmaya katılan 50 yerli turist, rahatsız olduğu en dikkat çekici konunun “aşırı alkol tüketmeleri” olduğu bulgulanmıştır. Katılımcılar tarafından alkol tüketiminin günün erken saatlerinde başlayıp, gece boyunca devam ettiği belirtilmiştir. 9 numaralı katılımcı bu durumu,

...Bir aile var, oldukça kalabalıklar, sabah kahvaltısına iniyorlar, kahvaltıdan sonra içmeye başlamaları saat 10.30'u bulmuyor. Sahilde içmeye devam ediyorlar, öğle yemeklerini yerken zaten yanında içecek olarak alkol, keza akşam yemeğinde... Animasyonlar falan, havuz barda oturuyorsunuz, bu insanlar hala içmeye devam ediyorlar. Kalabalık grup oldukları için şişeyle alıyorlar. Bir de yedeği var tabii yanlarında, gece havuz bar kapanınca, yedek şişelerini koltuk altlarına alıyorlar artık nereye

gidiyorlarsa... Aldıkları içkilerin tamamını da içiyorlar, israf ettiklerini görmedim ama bu denli içmeleri çok rahatsız edici. Evet, her şey dâhil kalıyoruz ama biz Türklerde en azından utanma duygusu var, üç tane içecek alınca dördüncüyü isterken yüzümüz kızarır bizim...

cümleri ile açıklamıştır. Aşırı alkol tüketiminden, genç yerli turistlerin de rahatsızlık duyması dikkat çekmektedir.

Türklerin çoğunlukla Müslüman olması, alkol kullanımının İslam dinince günah sayılması, görüşmelerin Ramazan ayına denk gelmiş olması, alkol tüketen insan sayısının İngilizlere göre görece az olması, bu tür bir sonucun çıkmasına sebep olmuş olabilir. Bununla birlikte aşırı alkol tüketimini her şey dâhil sistem de tetiklemiş olabilir.

Alkol, bireyleri rahatlatan bir etkiye sahip olması dolayısıyla, bireyin normalde sergilemeyeceği tavırları göstermesine neden olmuş olabilir. Katılımcılar tarafından İngilizlerin normal zamanlarda çevreye duyarlı ve saygılı oldukları belirtilirken, alkol aldıktan sonra değişimleri ve abartılı eğlenmeleri de alkolün verdiği rahatlatıcı etkiyle açıklanabilir. Dolayısıyla tatilde olma hissi ve alkolün etkisi, İngilizlerin eğlenceyi abartmalarına yol açmaktadır denilebilir.

İngiliz turistlerin “aşırı gürültü yapmaları” en az alkol tüketimleri kadar rahatsızlık duyulan bir davranıştır. Havuz başında, sahilde birbirleriyle şakalaşırken, toplu taşıma araçlarında, restoranda yemek yerlerken... Kısacası, gün içerisinde veya gece, gürültülü davranışlarının olması yerli turistler tarafından dile getirilmiştir. 13 numaralı katılımcı bu konuyu şu sözleriyle ifade etmiştir.

...Küçük harfle konuşmak nedir bilmiyorlar, birbirlerine basit bir olayı anlatırlarken bile, bağırarak, el kol hareketleri yaparak, yüz ifadelerini tuhaflaştırarak konuşuyorlar. Havuza veya denize girerken özellikle gençler, birbirlerine bağırıyorlar, gülüşüyorlar, atlayıp zıplıyorlar. Birbirlerine seslenirken avazları çıktığı kadar bağırıyorlar, bir kere, iki kere, üç kere, yanına gideyim de çağırayım demek yok. Bizim kültürümüzde, mahallelerde komşular birbirine “Emine Hanım huuu” ya da sokakta

çocuklar eve çıkmaya üşenir “anneee” diye evlerine bağırlar da ayıplarız. Demek ki yabancılarda da var bu davranışlar. Elbette tatilde insanlar eğlenirler ama dinlenmeye gelenleri de düşünmek gerekli bence...

Bu sonuç gürültüden rahatsız olduğunu ifade eden yerli turistlerin tatil algılarının dinlenme ağırlıklı olduğu konusuna dikkat çekebilir. Gürültüden rahatsız olan yerli turistler, İngiliz turistlerin “alkol tüketimi sonrası rahatsız edici hareketleri” olmasının da özellikle altını çizmişlerdir. Gün içinde de ses tonlarını kontrol etme konusunda özensiz olan İngilizlerin, sarhoş olduktan sonra bu durumu oldukça abarttıkları dile getirilmiştir. Sokaklarda şarkı söylemeleri, otel odalarına giderlerken kahkaha atmaları, insanların uyuyor olabileceğine dikkat etmeden gece yarılarında bağıra çağıra otel içerisinde dolaşmaları rahatsız edici davranışlar arasındadır.

...Gençler gece eğlenmeye gidiyorlar, o kadar çok içiyorlar ki, yürüyemiyorlar, sağa sola yalpalıyorlar, yanlarında güya onları tutan arkadaşları var ama onlar da farklı bir durumda değil. Yol, sokak demeden ona buna laf atıyorlar, şarkı söylüyorlar. Bu arada ellerinde hala içki şişeleri... Oraya buraya çıkarıp, hiçbir şey olmamış gibi yollarına devam etmeleri de cabası. Alkolün etkisiyle birbirlerini ellemeleri, öpüşmeleri... Kızların durumu daha beter, onun kucagından diğerinin kucagina, tarif edilmez görüntüler... Yani tatili sadece içelim, sarhoş olalım, kendimizi kaybedelim şeklinde algılıyorlar. Çok ayıp...

şeklinde yorumlayan 32. katılımcı, kendisinin de genç olduğunu, alkol kullandığını ama bu denli çığırından çıkmış davranışlarda bulunmadığını belirtmiştir.

İngiliz turistlerin rahatsızlık duyulan bir başka yönleri de “abartılı eğlence anlayışları”dır. Katılımcılar, İngilizlerin eğlence anlayışlarının, yerli turistlerden oldukça farklı olduğunu belirtmişlerdir. Oldukça aşırı alkol kullanımıyla birlikte, daha da rahatlayan İngilizlerin karaoke yapma konusunda çok hevesli oldukları, barlar sokağında her bir köşede, detone bir İngiliz’in çığlık çığlığa şarkı söylemesinin sıklıkla rastlanan bir durum olduğu dile getirilmiştir. Barlarda sağa sola sallanarak, kime çarptıklarını, kimin ayağına bastıklarını, kimin üzerine bir şey döktüklerini fark etmeyecek kadar sarhoş

olup, bar çıkışlarında şarkı söylemeye, dans etmeye devam etmeleri yerli turistleri rahatsız etmektedir. Otel dışında bir restorana oturulduğunda bile, bağıra çağıra sohbet etmelerinin veya kahkahalarla gülmelerinin, sakın bir akşam yemeği yemeyi imkânsız hale getirdiğine de, bazı katılımcılar tarafından değinilmiştir.

Katılımcılardan özellikle kadın yerli turistlerden bir bölümü, İngiliz turistlerin “aşırı yemek tüketmeleri/israf etmeleri” ve “çocuklarını çok özgür bırakmaları” konusunda rahatsızlık bildirmiştir. Yemek tüketimi ve israfı her şey dâhil sistemin sonuçlarından biri olarak değerlendirilebilir. 17 numaralı katılımcı, konu hakkındaki düşüncelerini aşağıdaki cümlelerle dile getirmiştir.

...Aileleri kendi kafalarına göre içip, sohbet ederken, çocuklarının ne yaptıkları hiç umurlarında değil. Benim çocuğum, her şey dâhil olsun ya da olmasın günde iki bardak koladan fazlasını içemez. İngilizlerin çocuklarına bakıyorsunuz, ellerini bardan geri çekmiyorlar. Sürekli bir şeyler içiyorlar. Çocukları konusunda tek dikkat ettikleri nokta, onlara güneş kremi sürmek... Bunun dışında gün boyu çocuk ne yapmış, havuza nasıl atlamış, tehlikeli bir şeyler yapıyor mu, ne yiyor ne içiyor, umurlarında bile değil...

Bir başka rahatsızlık konusu olan İngiliz turistlerin açık giyinmeleri, yerli turistleri iki anlamda rahatsız etmektedir. Birincisi, temel anlamda kıyafetlerinin fazlaca iddialı olmasından kaynaklanmaktadır. İkincisi vücutlarına dikkat etmeksizin, yakışıp yakışmadığını düşünmeksizin açık saçık giyinmeleri olarak ifade edilmektedir. Özellikle evli kadın katılımcılar tarafından dile getirilmiş olan “açık giyinmeleri” konusuna değinen erkek katılımcıların da genellikle evli olduğu görülmektedir. 1 numaralı katılımcı,

...İngilizler, sanırım yeme alışkanlıkları dolayısıyla, çünkü yemeklerde de dikkat ediyorum sürekli olarak fast-food tarzı, yağlı yiyecekler tüketiyorlar, genellikle obezler. Çok ciddi kilo problemleri var. Buna rağmen ben, mayo giyen bir İngiliz kadın görmedim. Hepsi bikini giyiyor. Kendileriyle barışık olabilirler, bence çirkin görünüyorlar, aşırı kilolu, selülitli, varisli vücutlarını bu kadar rahatlıkla sergileyebilmeleri çok tuhaf. Biz kendimize

yakışanı tercih ederiz ama onlarda böyle bir sıkıntı yok. Hoş bir görüntü değil, ben bakmaktan rahatsız oluyorum...

diyerek konuyla ilgili farklı bir bakış açısı dile getirmiştir.

İngiliz turistlerin “üstsüz güneşlenmeleri” özellikle evli kadın katılımcıların ve 40 yaş üzeri erkek katılımcıların dile getirdikleri bir rahatsızlık konusudur. Özellikle ailece tatile gelen katılımcılar, bu durumun çocuklarına iyi örnek olmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca kadınların bir rahatsızlığı da, eşlerinin üstsüz güneşlenen kadınlara bakmalarıdır. Toplum kurallarına uyulmaması konusu ise yine İngiliz turistlerin rahat giyinişleri, otelin restoranına, toplu taşıma araçlarına, alışveriş merkezlerine deniz kıyafetleriyle girmeleri gibi konular dile getirilerek vurgulanmıştır.

İngiliz turistlerin “aşırı rahat tavırları” yerli turistlerin rahatsızlık duyduğu bir başka konudur. Türk kültüründeki “etraf ne der” düşüncesinin İngilizler için geçerli olmadığı, bu sebeple kimseyi önemsemeyen, dilediklerince hareket etmeleri katılımcıların dikkatini çekmektedir. Ayrıca kendi ülkelerinde de aynı rahatlıkla ve umursamazlıkla yaşayıp yaşamadıkları, yerli turistler tarafından merak edilen bir konudur.

Yerli turistlerin aslında rahatsızlık duyduğu, ancak birçoğunun direkt olarak ifade ederken utandığı bir diğer konu ise İngiliz turistlerin “cinsel yakınlaşmaları”dır. Katılımcılar, İngiliz turistlerin ortak alanlarda çekinmeden öpüşmelerinden, birbirlerine rahatlıkla dokunmalarından ve daha abartıya kaçan yakınlaşmalarından rahatsızlık duymaktadır. Özellikle 7 numaralı katılımcının anlattığı olay, oldukça net bir örnek olarak verilebilir.

...Arkadaşımla birlikte jeep safariye katıldık. Bizimle birlikte aynı jeepte bir İngiliz aile vardı. Anne, baba, kızları ve kızlarının Türk sevgilisi... Kız ve Türk çocuk en fazla 16 yaşında ya vardır ya yoktur. Çocuk bir restoranda garsonmuş, sevgili olmuşlar. Baba önde oturuyor, arkadaşım, ben, anne ve gençler arkadayız. Çocuklar birbirleriyle öpüşüyorlar, dokunuyorlar vs... Önce rahatsız olmadım, gençler falan dedim. Anne baba da zaten hiçbir tepki yoktu. Gayet normalmiş gibiydi. En son kız, çocuğun kucığında oturuyordu, resmen sevişiyorlardı. Bütün tur boyunca bu şekilde devam etti.

İnanılmaz rahatsız oldum, uyarmadım, sonra zaten kendime de kızdım. Aileye ayrıca kızdım. Çocuklarınızı jeep safariye getireceğinize bir otel odası tutsaydınız demek geldi içimden. Tamam, öpüşürsün falan ama bu kadarı artık rezalet. Bu ne rahatlık böyle...

İngilizlerin rahat tavırlarının, hem rahatsız edici hem de yerli turistlerin rahat tatil yapmalarında etken olduğu belirtilmiştir. Katılımcılar, İngiliz turistlerin “Türk toplum kurallarına uymayan davranışları” konusunu vurgularken; bikinileriyle çarşıya pazara gittiklerinden, plajdan çıktıkları gibi toplu taşıma aracına bindiklerinden, toplu taşıma araçlarında yüksek sesle konuştuklarından, süpermarketlerde erkeklerin sadece şortla, kadınların deniz kıyafetiyle alış-veriş yaptıklarından bahsetmişlerdir. Bu tür yerlere giderken kılık kıyafete dikkat edilmesi konusunda uyarı levhalarının koyulmasını öneren katılımcılar olmuştur. Türk insanının, ekmek almaya giderken bile üzerini değiştirdiğini söyleyen katılımcılar, İngilizlerin bunlara dikkat etmiyor oluşundan rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir.

Dikkat çekilen bir başka konu da “yaşı büyük kadınların Türk erkekleriyle ilişkileri” olmuştur. 40 yaş üzeri İngiliz kadınların, kendilerinden oldukça küçük Türk erkekleriyle sevgili olmaları, katılımcılar tarafından yadırganmaktadır. Kendilerinden yaşça büyük İngiliz kadınlarla birlikte olan Türk erkeklerinin, turistlerin parasını yemek ve yurt dışına gidebilmek için bu tür ilişkilere girdikleri, katılımcılar tarafından altı çizilen noktalardandır. Bu konuda katılımcılar açısından negatif bir bakış açısı hâkimdir denilebilir.

Bu bulgular, İngilizlerin tamamının alkolik olduğu, sürekli bağırp çağırarak etrafı rahatsız ettiği, israfçı olduğu, çocuklarıyla ilgilenmediği, sürekli çıplak dolaştığı, üstsüz güneşlendiği, eğlenmeyi bilmediği, her an cinsel yakınlıkta bulunduğu, kendisinden küçük erkeklerle flört ettiği, toplum kurallarını hiçe saydığı, yerli kültüre saygı göstermediği şeklinde kesinlikle yorumlanmamalıdır. Araştırma sonuçlarının bir kültürün tamamına atfedilmesi doğru değildir ve sadece katılımcıların görüşlerini yansıttığı unutulmamalıdır.

Rahatsızlık duyulan konular olduğu kadar yerli turistlerin hoşuna giden İngiliz turist davranışları da bulunmaktadır. Bu davranışlar içerik analizi sonucunda dokuz ifade ile belirtilmiş ve nezaket, görgü, kişisel bakım olmak üzere üç başlık altında kategorilendirilmiştir.

Nezaket kategorisinde en çok dikkat çeken davranış İngiliz turistlerin, “lütfen”, “teşekkür ederim” ve “özür dilerim” gibi sözcükleri sıklıkla kullanmalarındadır. 25 numaralı katılımcı, İngilizlerin bu davranışlarından çok etkilenmiştir.

...En küçük çocuktan, en yaşlısına kadar, hepsinin dilinde lütfen, teşekkür ederim, pardon sözleri var. Ben İngilizce bilmiyorum ama hareketlerinden anlıyorum. Bu eğitimi çocuk konuşmaya başladığı andan itibaren veriyorlar. Bardan içecek bir şeyler alırken yanıma çok şirin bir çocuk ve annesi geldi. Küçük çocuk üç dört yaşlarında falandır. Çocuk barmene “kola” dedi. Annesi hemen çocuğu arkasından dürttü, çocuk uyarıyı alınca “please” dedi. Barmen kolayı uzattı, annesi tekrar dürttü, çocuk “thanks” dedi. Bu benim inanılmaz hoşuma gitti. Sonra bu davranışa dikkat etmeye başladım. Hepsi bunu yapıyor. Yanlışlıkla size çarptıklarında, yemek sırasında fark etmeden önünüze geçtiklerinde hemen “sorry” diyorlar. Bu kelimeler dillerinden hiç düşmüyor. Bizim bunu örnek almamız gerekli. Çocuklarımıza bu alışkanlığı edindirmeliyiz. Ben de torunumla vakit geçirirken bunlara dikkat edeceğim...

Katılımcının verdiği örnekle dikkat çektiği üzere nezaket sözcüklerinin kullanımı İngilizler tarafından küçük yaşlardan itibaren özendiriliyor gibi görünmektedir. İngiliz turistlerin “kibar/nazik olmaları” yerli turistlerin hoşuna giden diğer bir İngiliz turist davranışdır. Nezaket sözcüklerini sıklıkla kullanıyor olmaları da bu davranış özelliklerini destekler niteliktedir. Sırasıyla 28 ve 20 numaralı görüşmeci, İngiliz turistlerin nezaketine şu sözleriyle dikkat çekmişlerdir.

...Tatile eşimle geldim, gördüğünüz gibi baya bir hamileyim. Ben çok erken uyanıyorum, denizde vakit geçirmeyi seviyorum, dolayısıyla eşim sürekli yanımda olamıyor, tatildeyiz sonuçta. Ben erkenden kahvaltıya iniyorum.

Beni gördüklerinde mutlaka sıralarını bana veriyorlar. Tabağımı taşımama yardımcı oluyorlar. Göbeğimi okşayarak, iletişim kurmaya çalışıyorlar. Sahile inerken epeyce merdiven var, mutlaka yardıma ihtiyacım olup olmadığını soruyorlar. Bunlar elbette bizim kültürümüzde de var ama bir yabancıdan bu davranışları görmek hoşuma gidiyor...

...Eşim engelli. İlk defa bir otele tatile geldik. Önce çok tedirgin oldum. Bu halimizle ne işimiz var otelde diye. Sonrasında çok mutlu oldum. İngilizler çok duyarlı insanlar. Sürekli yardımcı oluyorlar. Bizim insanımız acıyarak bakarken, onlar moral veriyorlar. Anlamıyoruz tabii ne dediklerini ama hiss ediyoruz. Kapıdan çıkarken, asansöre binerken öncelik veriyorlar. Eşimin omzuna dokunup pozitif enerji veriyorlar. Küçüğünden büyüğüne çok kibarlar...

İngiliz turistlerin “saygılı olmaları” ve “tanımasalar bile selam vermeleri” nezaket kategorisinde hoşça giden diğer davranış şekilleridir. Yemek sırasında düzeni bozmamaları, kimsenin önüne geçmeye çalışmamaları, görüşmeciler tarafından sıklıkla dile getirilmiştir. Selamlaşmak, Türk kültüründe de yaygın bir davranıştır denilebilir. Ancak şehirlerin büyümesi, iş yaşamındaki koşuşturma, yoğun stres insanların bazen selamlaşmayı unutmasına sebebiyet veriyor olabilir. İnsanların hayat koşuşturmasına dalarak bu tür güzel özellikleri yavaş yavaş kaybettiği özellikle 40 yaş üzeri katılımcılar tarafından vurgulanmış ve İngiliz turistlerin bu davranışları görüşmeciler tarafından takdir edilmiştir.

Görgü kategorisinde birçok yerli turist tarafından “bakışlarıyla taciz etmemeleri”, “etraflarıyla ilgilenmemeleri” ve “rahat olmaları” konularının altı çizilmiştir. Bu durumdan kadın ve erkek birçok görüşmeci memnuniyet duymaktadır. İngiliz turistlerin rahatlıkları, rahatsız olunan konular arasında olsa da, yerli turistlerin rahatça tatil yapabilmelerine olanak tanıdığı için hoşça da gitmektedir. Sırasıyla 15 ve 32 numaralı görüşmeci, aşağıdaki sözleriyle konuyu oldukça açık bir şekilde özetlemiştir.

...İnsan olarak bizden çok daha rahatlar. Türklerin daha yoğun olduğu bir yere tatile gittiğimde kıyafetime daha fazla dikkat etmek zorunda kalıyorum,

bütün gözler üzerinizde oluyor. Türk insanı kendinden ziyade etrafını izlediği için... Onun kilosu mu var, onun üzerindeki daha mı güzel, o yakışmış mı, onun dip boyası mı gelmiş şeklinde hep insanları analiz ediyoruz. Ama turistlerin bu tür şeylerle işi yok. Tatile gelmiş ve gayet rahat tatilini yapıyor. Seninle, benimle, ne giydiğinle, üzerinde nasıl durduğunuyla hiç kimse ilgilenmiyor. Zayıf mıyım şişman mıyım kimsenin umurunda değil. Biz kendi kendimizi rahatsız ediyoruz ve kendimizi aslında bir yarışa sokuyoruz. Kimin üzerinde daha güzel durmuş kim daha zayıf. Bir yere gittiğimizde hemen kendimizi mukayese etmeye başlarız. Onların bu rahat tavırları hepimize örnek olmalı...

...Tatile kız arkadaşım ile geldim. Genellikle Türk erkekleri olarak yanımdaki kadını koruma içgüdüleriyle hareket ederiz. Ama İngilizlerle birlikteyken buna gerek yok. Kimse sizin sevginizin orasına burasına bakmıyor. Bundan rahatsızlık duyduğum zamanlarda üzerine bir şey giy derim mesela. Burada herkes kendi tatiline bakıyor. Ben de çok rahat davranabiliyorum. Kız arkadaşımı kasmadığım için de daha huzurlu bir tatil geçiriyoruz...

Her ne kadar alkol tüketimi sonucunda çevreye verdikleri rahatsızlıktan şikâyetçi olunsada, İngiliz turistlerin başkalarının ne yaptığıyla ilgilenmiyor olması, rahatsız edici bakışlarının olmaması yerli turistlerin de rahat tatil yapmalarını sağlamaktadır. Hatta sırf bu yüzden tatil programını yaparken yabancıların yoğun olduğu yerleri tercih ettiğini belirten katılımcılar olmuştur. İngiliz turistlerin verdiği bu rahatlık, yerli turistlere de huzurlu bir tatil imkânı sağlamaktadır denilebilir.

Kişisel bakım kategorisinde özellikle kadın katılımcılar tarafından “bakımlı olmaları” ve “temiz olmaları” konularının altı çizilmiştir. Markette veya pazarda dolaşırken ya da toplu taşıma araçlarına binerken deniz kıyafetleriyle olmaları yadırganan İngilizlerin akşam yemeklerine inerken veya dışarıya eğlenmeye çıkarken, duşlarını aldıkları, tertemiz ve özenli bir şekilde giyindikleri, parfümlerini sürdükleri, makyajlarını yaptıkları, sanki özel bir davete gidercesine özenli oldukları belirtilmiştir.

Bu araştırmayla yerli turistlerin rahatsızlık duyduğu ve hoşlandığı İngiliz turist davranışlarının neler olduğu ortaya konmuştur. 50 yerli turistin katılımıyla yapılan araştırmanın sonuçlarının genellenmesi mümkün görünmese de gelecekte “turist-turist etkileşimi” ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca araştırmanın literatürdeki “turist-turist etkileşimi” ile ilgili boşluğa katkı potansiyeli de bulunmaktadır.

Araştırma, bir başka yönüyle turist memnuniyeti için çalışan turizm işletmeleri açısından da çeşitli bilgiler içermektedir. Turizm işletmelerinin kültürel farklılıkları bilmesi, verecekleri pazarlama kararları için oldukça yararlı, geçerli ve kullanışlı olacaktır çünkü bu bilgiler, hedef pazar belirleme ve konumlandırma açısından temel oluşturmaktadır (Reisinger, 1998). Kimlerin hangi davranışlardan, ne derecede rahatsız olduğunun veya hoşlandığının bilinmesi turizm işletmecilerine farklı kültürleri bir arada ağırlama ya da hizmet verdiği pazarı ayırıştırma noktasında fayda sağlayacaktır (Yagi, 2001).

Araştırmacılar tarafından literatür taramasında, benzer bir araştırma örneğine rastlanmadığı için bulgular diğer araştırmalarla karşılaştırılamamıştır. Bu dikkate alınması gereken bir sınırlılıktır. Ayrıca daha büyük örneklem üzerinde yapılacak araştırmalar bulguların genellenebilirliği açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın Ramazan ayından farklı bir zaman diliminde tekrarlanması, yerli turistler tarafından vurgulanan rahatsızlık konularında farklılıklar ortaya çıkarabilecektir.

Katılımcılara İngiliz turistlerin rahatsız edici ve hoşlanılan davranışlarının neler olduğu sorulmuştur ancak belirtilen davranışların ne derecede ve neden rahatsız edici bulunduğu ya da hoşlanıldığı araştırılmamıştır. İngiliz turistlerle ilgili bu algıların temelinde yatan nedenler, başka araştırmaların konusu olabilir. Sadece İngiliz turistlere değil ülkemizde tatil yapmayı sıklıkla tercih eden Alman, Rus vb. turistlere yönelik yerli turist algısının belirlenmesi de önemli görülmektedir. Tatil süresince bir arada konaklayan farklı kültürlerdeki turistlerin (örneğin Rus-Alman, Alman-İngiliz, İngiliz-Rus vb.) birbirleriyle etkileşimleri de başka araştırmaların konusu olabilir. Ayrıca araştırmada elde edilen ifadeler kullanılarak geliştirilecek bir ölçeğin, daha geniş bir örnekleme nicel veriler yardımıyla test edilmesi, elde edilen ifade sıklık derecelerinin

ve boyutların, bu araştırmada elde edilen sıklık dereceleri ve boyutlarla karşılaştırılması önerilmektedir.

Kaynakça

Avcıkurt, C. (2009), *Turizm Sosyolojisi Genel ve Yapısal Yaklaşım*, 3. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

Berber, Ş. (2003), Sosyal Değişme Katalizörü Olarak Turizm ve Etkileri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (9), ss. 205-222.

Cohen, E., Nir, Y. ve Almagor, U. (1992), Stranger-Local Interaction in Photography, *Annals of Tourism Research*, 19(2), ss. 213-233.

Çalışkan, U. ve Tütüncü, Ö. (2008), Turizmin Yerel Halk Üzerindeki Etkileri ve Kuşadası İlçesi Uygulaması, *IV. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi Bildiri Kitabı*, 23-27 Nisan 2008, Belek, Antalya, ss. 806-824.

Doğan, H. Z. (2004), *Turizmin Sosyo-Kültürel Temelleri*, 2. Baskı, Ankara: Detay Yayıncılık.

Dönmez, B. ve Birdir, K. (2011), Didim’de Yaşayan İngilizlerin Sosyo-Kültürel Uyum ve Yaşam Tarzlarının İncelenmesi, *12. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde ss. 67-77, Düzce: 30 Kasım-04 Aralık.

Erdal, M. (2001), Yaşam Tarzı Analizi ve Psikografik (elektronik versiyon), *Pazarlama Dünyası*, 15(89), ss. 36-42.

Gürkan, İ. (1996), Turizmin Sosyal Yapı Üzerindeki Etkileri, *Anatolia; Turizm Araştırmaları Dergisi*, 7(3-4), ss. 112-119.

Hughes, H. L., Monterrubio, J. C. ve Miller, A. (2010), Gay Tourists and Host Community Attitudes, *International Journal of Tourism Research*, 12(6), ss. 774-786.

MacCannell, D. (1976), *The Tourists: A New Theory of the Leisure Class*, 1. Baskı, New York: Schocken.

Pearce, P. (1984), Tourist-Guide Interaction, *Annals of Tourism Research*, 11(1), ss. 129-146.

Pizam, A., Uriely, N. ve Reichel, A. (2000), The Intensity of Tourist-Host Social Relationship and its Effect on Satisfaction and Change of Attitudes: The Case of Working Tourists in Israel, *Tourism Management*, 21(4), ss. 395-406.

Prentice, R. C., Witt, S. F. ve Wydenbach, E. G. (1994), The Endearment Behaviour of Tourists through Their Interaction with the Host Community, *Tourism Management*, 15(2), ss. 117-125.

Reisinger, Y. (1998), Cultural Differences between Mandarin-Speaking Tourists and Australian Hosts and Their Impact on Cross-Cultural Tourist-Host Interaction, *Journal of Business Research*, (42), ss. 175-187.

Takano, A. (2008), Türkiye’de Turizm ve Kültür: Beypazarı’nda Turizm Gelişme Sürecinde Yerli Halk ile Turist Yabancılar Arasındaki Etkileşim Üzerine Etnolojik Bir İnceleme, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Tayfun, A. (2002), Turist Yerli Halk Etkileşimi Üzerine Bir Araştırma, *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), ss. 1-12.

Türk Dil Kurumu (2012), <http://tdkterim.gov.tr/bts/> (28.05.2012).

Türkiye İstatistik Kurumu (2011), www.turkstat.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=69 (08.04.2011).

Uygur, S. M. ve Baykan, E. (2007), Kültür Turizmi ve Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri, *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), ss. 30-49.

Yagi, C. (2001), How Tourists See Other Tourists: Analysis of Online Travelogues, *The Journal of Tourism Studies*, 12(2), ss. 22-31.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 6. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.